

FN'S VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

AFFALDSSEKTOREN OG FN'S VERDENSMÅL

EN VISION, INSPIRATION
OG REDSKABER TIL AFFALDSBRANCHEN

Dansk Affaldsforening
Vester Farimagsgade 1, 5. sal
1606 København V
Tlf. 7231 2070
www.danscaffaldsforening.dk

...DEN DANSKE AFFALDSSEKTOR
BIDRAGER TIL OPFYLDELSEN AF
VERDENSMÅLENE...

FORORD

Som medlem af FN har Danmark forpligtet sig til at leve op til verdensmålene senest i 2030. Som et veludviklet højindkomstland har vi allerede opfyldt flere verdensmål og er tæt på at opfylde endnu flere. Det ændrer dog ikke på, at der stadig ligger et stort arbejde i de kommende år for Danmark, især for at nå målene vedrørende klima og miljø. Her spiller den danske, kommunale affaldssektor en vital rolle. Som en af de bedste og mest effektive i verden bidrager den danske affaldssektor hver dag til opfyldelse af verdensmålene på flere forskellige parametre. Men vi kan blive endnu bedre. Derfor har Dansk Affaldsforening, interesseorganisation for kommuner og kommunale affaldsselskaber, udarbejdet denne publikation med konkrete vejledninger til arbejde med verdensmålene og spændende cases fra sektoren.

Vores håb er, at publikationen vil tjene som inspiration for både medlemmer og omverden, så arbejdet med verdensmålene kan blive accelereret.

Mikkel Brandrup,
direktør i Dansk Affaldsforening

Mads Jakobsen,
formand i Dansk Affaldsforening

FN'S VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

INDHOLD

06 FN'S VERDENSMÅL EN INTRODUKTION

08 AFFALDSSEKTOREN OG VERDENSMÅLENE

09 Oversigt over relevante mål verdensmål for affaldsbranchen

10 SÅDAN ARBEJDER DU OG DIN VIRKSOMHED MED VERDENSMÅLENE

11 CASES

12 **Vejle**
Bæredygtig informationspavillon

13 **AVV**
Nyt liv til hårde hvidevarer

14 **ARC**
Sydhavn Genbrugscenter

16 **ARGO**
Verdensmål sætter retningen

18 **Renosyd**
Verdensmålene har redefineret Renosyds kerneopgave

20 **Vestforbrænding**
Uddannelse og viden er vejen frem

22 **Odense Renovation**
Bæredygtig ombygning
som oplevelsesrum for affaldsæstetik

FN'S VERDENSMÅL

– EN INTRODUKTION

FN's verdensmål

I september 2015 blev verdensmålene (The Sustainable Development Goals) vedtaget på FN-topmødet i New York. Verdensmålene forpligter alle FN's 193 medlemslande til at arbejde mod en bæredygtig udvikling for mennesker og planeten frem mod 2030. Målene forpligter medlemslandene til at afskaffe sult og fattigdom i verden, reducere ulighed, sikre god uddannelse, anstændige jobs og bæredygtig økonomisk vækst og ikke mindst at tackle klimaforandringer og sikre beskyttelse og genoprettelse af bæredygtige økosystemer. Verdensmålene er en forandringsagenda, der tager afsæt i og bygger videre på de otte Millennium Development Goals, der havde deadline i 2015.

Fælles platform for handling

FN's verdensmål udvider platformen, hvorpå medlemslandene, herunder Danmark, skal arbejde med de enorme udfordringer, som verden står overfor. Verdensmålene udgøres af 17 mål med 169 delmål samt en række indikatorer, som både stater, virksomheder, organisationer, civilsamfund og borgere kan arbejde med og henimod. Verdensmålene er gensidigt afhængige af hinanden, og skal løses i et globalt fællesskab. De er baseret på den mest omfattende og gennemsigtige globale konsultationsproces i FN's historie. Denne proces har sikret offentlig indflydelse og bredt ejerskab, som er afgørende, når målene omsættes til handling inden 2030.

Læs mere om verdensmålene på

verdensmaalene.dk eller på
un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals

DE 17 VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING:

1. Afskaf fattigdom i alle dens former overalt
2. Stop sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring og støt bæredygtigt landbrug
3. Fremme sundhed og trivsel for alle i alle aldre
4. Fremme kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring for alle
5. Opnå ligestilling mellem kønnene og styrk kvinder og pigers rettigheder og muligheder
6. Fremme adgang til, og bæredygtig forvaltning af, vand og sanitet for alle
7. Fremme adgang til billig, pålidelig, bæredygtig og moderne energi til alle
8. Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle
9. Opbyg en modstandsdygtig infrastruktur, støt inkluderende og bæredygtig industrialisering og frem innovation
10. Reducer ulighed i og mellem lande
11. Gør byer og lokalsamfund inddragende, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige
12. Fremme bæredygtigt forbrug og produktion
13. Hurtig indsats for at bekæmpe klimaforandringer og dens indvirkninger
14. Bevare og sikre bæredygtig udnyttelse af verdenshavene og andre hav samt marine ressourcer
15. Beskyt, genopret og støt bæredygtig udnyttelse af økosystemer og af skove, bekæmp ørkendannelse, stands jordforringelser og tab af biodiversitet
16. Støt fredelige og inkluderende samfund, sikre adgang til retfærdighed for alle og opbyg effektive, ansvarlige og stærke institutioner på alle niveauer
17. Styrk det globale partnerskab for handling og øg midlerne til at nå målene

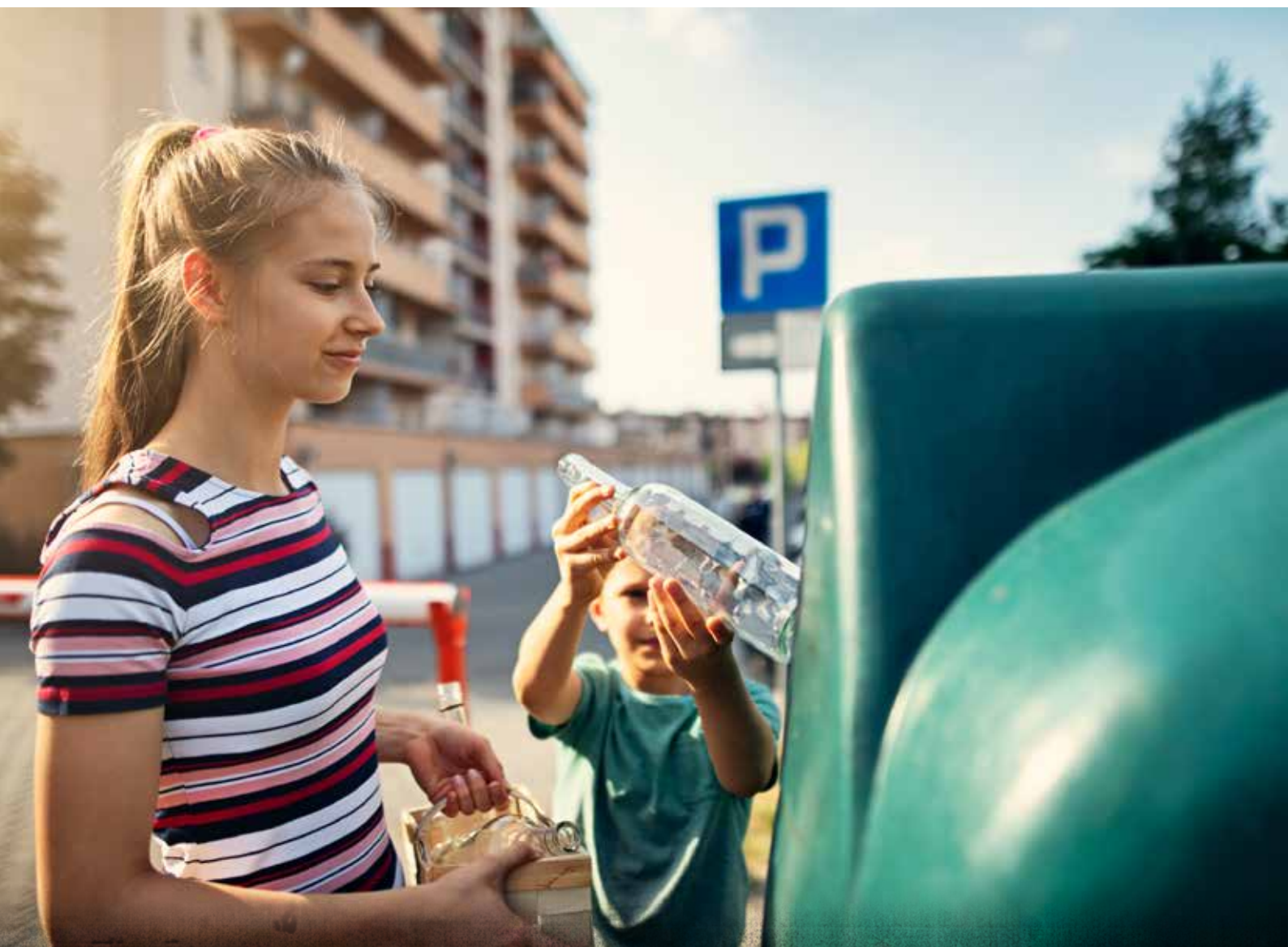

...UDVIKLINGEN
ER KUN LIGE
BEGYNDT...

Se alle verdensmål med delmål og indikatorer
verdensmaalene.dk/delmål-og-indikatorer

AFFALDSSEKTOREN OG VERDENSMÅLENE

Den kommunale affaldssektor spiller en vigtig rolle i opnåelsen af FN's verdensmål. For selvom Danmark er meget langt med opnåelsen af adskillige mål, så er der stadig lang vej igen, især på miljømålene¹. Her har vi som affaldssektor mulighed for at skabe afgørende forandring. Hensyn til miljø og klima er en integreret del af vores virke. Dette hensyn er ikke noget, vi skal lægge oveni vores daglige drift – det ligger allerede dybt forankret i vores primære arbejdsopgaver. Hver dag arbejder den kommunale affaldssektor for at flytte affaldet op i affaldshierarkiet, og på den måde sikre bedst mulig udnyttelse af affaldet og ressourcerne heri. Vi bliver dygtigere til at genbruge, dygtigere til at genanvende og dygtigere til at energiudnytte det affald², der ikke kan genanvendes. Ikke mindst er vi et af de lande i Europa, der deponerer mindst affald³. Andelen af genanvendt husholdningsaffald stiger, og samtidigt falder andelen af energiudnyttet affald. Udover vores hovedopgave, som er affaldshåndtering, bidrager vi også positivt på andre områder. Vi sørger for undervisning i bæredygtig affaldshåndtering, bidrager til at holde havene og naturen ren, og bidrager til opretholdelsen af rent drikkevand. I denne publikation har vi samlet nogle gode eksempler fra den danske affaldssektor.

Dansk Affaldsforening ser særligt seks verdensmål, herunder syv delmål, hvor affaldsbranchen kan bidrage til innovative løsninger og hvor vi også selv kan forbedre vores indsats.

Mål	Delmål	Rationale
 Bæredygtig energi	7.1 Inden 2030 skal alle sikres adgang til pålidelig og moderne energiforsyning til en overkommelig pris.	Affaldsenergi bidrager væsentligt i det danske energimix, og må formodes at gøre det lang tid endnu.
 Industri, innovation og infrastruktur	9.4 Inden 2030 skal infrastrukturen opgraderes og industrier retrofittes for at gøre dem bæredygtige, med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og industrielle processer. Alle lande skal handle ud fra deres respektive kapacitet.	Affaldsbranchen har et ansvar for at blive så bæredygtig som mulig; bl.a. via ressourceudnyttelse og arbejde med at mindske CO ² -udledning. Dette arbejde er en integreret del af sektorens kerneopgaver.
 Bæredygtige byer og lokalsamfund	11.6 Inden 2030 skal den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på kommunal og anden affaldsforvaltning.	Fortsat forbedret affaldshåndtering bidrager til opfyldelse af mål 11.6.
 Ansvarligt forbrug og produktion	12.4 Inden 2020 skal der opnås en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammebetingelser, og deres udledning i luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at mindske deres negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.	Fortsat forbedret affaldshåndtering bidrager til opfyldelse af mål 12.4.
 Ansvarligt forbrug og produktion	12.5 Inden 2030 skal affaldsmængden væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.	Fortsat arbejde med at øge de genbrugte og genanvendte mængder, samt opfordring til affaldsforebyggelse, bidrager til opfyldelse af mål 12.5.
 Klimaindsats	13.3 Forbedre undervisning, viden, og den menneskelige og institutionelle kapacitet til at modvirke, tilpasse, begrænse skaderne og tidlig varsling af klimaændringer.	Affaldsbranchens kan være med til at begrænse klimaforandringer ved bl.a. at mindske udledning af CO ² fra affaldsenergianlæg samt arbejde for mere genanvendelse og genbrug.
 Partnerskab for handling	17.17 Tilskynde til og fremme effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.	Fortsat arbejde med at videreføre og skabe nye offentligt-private samarbejder i affaldssektoren kan bidrage til opfyldelsen af mål 17.17.

¹ SDG Index and dashboard report 2018: Global responsibilities; implementing the goals, s. 182

² Municipal waste treatment 2017 – EU28 + Switzerland, Norway and Iceland

³ Affaldsstatistikken 2016, s. 21

SÅDAN ARBEJDER DU OG DIN VIRKSOMHED MED VERDENSMÅLENE

Der eksisterer et væld af forskellige værktøjer, der kan strukturere arbejdet med verdensmålene. Der findes både værktøjer, der kan kortlægge virksomhedens nuværende aktiviteter og værktøjer, der hjælper dig og din virksomhed med at komme videre med arbejdet og finde ud af, hvor I skal lægge ekstra fokus. Vi har beskrevet to af de bedste værktøjer herunder.

NIRAS SDG Capture

NIRAS' SDG Capture-værktøj er oprindeligt udviklet til brug internt i virksomheden. Med et ønske om at opfordre andre virksomheder til at arbejde med verdensmålene har NIRAS gjort værktøjet offentligt tilgængeligt. Det gratis dialog- og screeningsværktøj tilbyder en systematisk tilgang til, hvordan din virksomhed kan arbejde med verdensmålene ved at opstille konkrete mål og overvåge indsatserne. Arbejdsgangen i værktøjet består af fem trin:

1. Vælg verdensmål og delmål
2. Beskriv handlinger
3. Vælg eller definer indikatorer
4. Vurder effekten
5. Generer resultat

Når man arbejder med verdensmålene i SDG Capture, vil værktøjet i sidste ende give en grafisk præsentation, som illustrerer de verdensmål, virksomheden arbejder med, samt den effekt ens arbejde har i forhold til at opfylde disse mål.

Find værktøjet her:

sdgcapture.niras.dk

DI's guide til virksomheder

Med DI's guide til virksomheder kan man undersøge virksomhedens indvirkning på omverdenen med udgangspunkt i hele den værdikæde, som virksomheden er en del af. På den måde bliver det muligt at definere de områder, hvor virksomheden kan arbejde med verdensmålene. Guiden giver værktøjer og viden, der gør det muligt at gøre bæredygtighed til et stærkt kerneelement i virksomhedens strategi.

Guiden er bygget op efter fem trin:

1. Forstå
2. Match
3. Mål
4. Realiser
5. Fortæl

Find værktøjet her:

danskindustri.dk/sdg/guide-til-virksomheder

CASES

A decorative graphic in the bottom right corner consisting of a semi-circle divided into several segments, resembling a stylized sun or a gear.

BÆREDYGTIG INFORMATIONSPAVILLON

I Vejle Kommune vil man gerne fremme bæredygtig resourceoptimering og cirkulær økonomi gennem samarbejdsformer mellem private virksomheder og offentlige aktører. Derfor satte man i 2018 gang i projektet **Bedre Brug af Byggeaffald**. Idéen bag projektet er at skabe 'udviklingsrum' med deltagelse af aktører og interessenter som arkitekter, bygherrer og nedrivere, der ikke normalt samarbejder direkte om byggeaffald.

Som en del af projektet Bedre Brug af Byggeaffald opførte Vejle Kommune i slutningen af 2018 en informationspavillon, der skal formidle om udviklingen af en ny resilient bydel – Ny Rosborg. Samtidig er pavillonen i sig selv et godt eksempel på, hvordan man kan opføre et møde- og opholdssted for besøgende og folk på farten på en alternativ og bæredygtig måde.

Arkitektstuderende i konkurrence

Pavillonens design og arkitektur står studerende fra Arkitektskolen for. De deltog i en konkurrence om at tegne pavillonen bl.a. ud fra æstetiske og funktionelle kriterier som en del af et undervisningsprojekt. Materialerne til byggeriet, fx mursten og bjælker, var materialer der var blevet til overs, efter man havde revet et gammelt forsamlingshus ned. Det var de studerende selv, der med god sparring og hjælp fra lokale håndværkere, stod for både nedrivning af forsamlingshuset, samt opførelsen af pavillonen.

Miljøet i fokus

Der er integreret et bud på fremtidens energiforsyning i pavillonen. Et forsøgsprojekt med såkaldte energipæle med indstøbte slanger til jordvarme og varmepumper er opstillet og leverer data og viden, samtidig med at man fysisk kan mærke effekten i en opvarmet eller afkølet bæk alt efter årstiden. Der er også mulighed for at pumpe cyklen og oplade mobiltelefonen. Der er desuden en udstilling og en skovhave omkring pavillonen, hvor borgerne kan få viden om og inspiration til, hvordan de kan være med til at skabe bedre forhold for dyr og insekter samtidig med, at de kan smage på den danske natur.

Pavillonen i dag

Pavillonen er blevet et vartegn for fremtidens Ny Rosborg – både fysisk og mentalt. Sammen med et nyt stisystem er den i høj grad med til at skabe aktivitet i området. Den er blandt andet et udgangspunkt for fortællinger, når Vejle har andre kommuner, fagfolk, politikere eller interesserede fra udlandet på besøg.

Skovhaven er blevet et samlingspunkt, hvor der er mulighed for at dyrke sin interesse i et fællesskab, ligesom pavillonen blandt andet fungerer som mødested for cyklistere.

Projektet og verdensmålene

I Vejle Kommune lægger man vægt på at tænke FN's verdensmål ind i de forskellige projekter. Når kommunen således indgår et samarbejde med Aarhus Arkitektskole om et forløb, der gør eleverne klogere på både den strategiske og den praktiske tilgang til bæredygtigt byggeri, støtter den op omkring **verdensmål nr. 4**, der handler om kvalitetsuddannelse. Jordvarmeanlægget, der kan levere alternativ CO₂-neutral energi i ubegrænsede mængder, når behovet er der, er med til at opfylde **mål nr. 7** om bæredygtig energi. Pavillonen er foregangsbyggeri for den nye bydel Ny Rosborg, der sigter mod at skabe byggeri og omgivelser, der mindsker miljøbelastningen helt i tråd med **mål nr. 11** – bæredygtige byer og lokalsamfund. I og med at pavillonen er bygget af 100% genbrugsmaterialer, opfylder den ligeledes **mål nr. 12** om ansvarligt forbrug og produktion. Sidst men ikke mindst har projektet har været et offentligt – privat samarbejde, hvor der har været fokus på at fremme den bæredygtige udvikling i tråd med **mål nr. 17** – partnerskaber for handling.

 AffaldGenbrug skal helt eller delvist tage hånd om 110.000 borgeres og 6.400 virksomheders affald.

NYT LIV TIL HÅRDE HVIDEVARER

AVV, affaldsselskab for Hjørring og Brønderslev kommuner, tog i 2018 hul på at reparere og genbruge hårde hvidevarer indleveret på de kommunale genbrugspladser. Alle hvidevarer testes udførligt og sælges i egen genbrugsbutik. Hvidevareværkstedet er en del af initiativet "Godt gjort", der også omfatter et cykelværksted, et læder- og tekstilværksted og oprensning af gamle mursten til nye formål.

Normalt behandles afleverede hårde hvidevarer primært med henblik på at genanvende materialerne. Ved direkte at genbruge bortskaffede maskiner – måske reparere dem – får maskinerne deres livscyklus forlænget. Op imod 25 % af bortskaffede maskiner kan repareres og genbruges. I partnerskab med private aktører istandsatte og solgte AVV 122 hvidevarer i en testperiode i 2018. I dag har AVV egen reparatør og det socialøkonomiske projekt tilbyder praktik og beskæftigelse til personer på kanten af arbejdsmarkedet. Maskinerne sælges gennem egen genbrugsbutik til en pris på omkring 1050 kr. pr. stk. De brugte hårde hvidevarer følger købelovens garanti og reklamationsret.

AVV har med tiltaget brugt Verdensmålene aktivt. AVV har overordnet arbejdet med **verdensmål 8, 12 og 17** om henholdsvis ansvarlige jobs, bæredygtigt forbrug og partnerskaber.

"Projektet har i den grad bidraget til at målrette vores arbejde med verdensmålene. Vi skal blive bedre til at bruge de globale ressourcer effektivt og fremme lokal, bæredygtig økonomisk vækst. Samtidig med at vi forlænger hårde hvidevarers liv får vi her folk i arbejde. Vi udviser ansvarlighed ved at bruge og håndtere ressourcerne mere bæredygtigt", siger Steen Madsen, direktør i AVV.

Samarbejde og tre bundlinjer

At forlænge levetiden af produkterne har betydning for de tre bundlinjer: miljø, mennesker og økonomi. Disse tre bundlinjer arbejder AVV med i alle deres Godt gjort-projekter. AVV ønsker at gå foran ved, i partnerskab med andre, at skabe praktiske eksempler på nye forretninger, der forener de tre elementer af bæredygtighed.

"Idéen om at genbruge hårde hvidevarer er opstået omkring en filosofi om at udnytte ressourcerne bedre – menneskeligt, miljømæssigt og økonomisk. Og er, så vidt vides, det første projekt af sin art, som er lykkedes med det i Danmark. Der er sagt og skrevet rigtig meget godt i mange år. Det, der måske har manglet, er handling. Derfor bruger vi betegnelsen Godt gjort. Fordi vi gør noget. Og meget gerne sammen med andre", siger Steen Madsen.

Netop samarbejde er vigtigt for AVV. Steen Madsen påpeger, at projektet omkring hårde hvidevarer blev skabt takket være en visionær bestyrelse, som så det vigtige i at udvikle nye konstellationer på tværs. Han mener, det er nødvendigt, når man som affaldsselskab skal bevæge sig ud over den daglige drift og forpligtigelse. I fremtiden ser han da også gerne mange flere og nye konstellationer på tværs af selskaber, kommuner, fonde og virksomheder.

 Affaldsselskabet Vendsyssel Vest er affaldsselskab for Hjørring og Brønderslev kommuner.

...SAMMEN MED VORES
SAMARBEJDSPARTNERE
HAR VI VIST VEJEN FREM
FOR EN UDNYTTELSE AF
BETON, DER KAN INSPI-
RERE BYGGEBRANCHEN
TIL AT SØGE MEST MULIG
GENANVENDELSE AF
RESSOURCERNE...

SYDHAVN GENBRUGSCENTER

Flere indbyggere giver mere affald, så for at udnytte affaldets ressourcer længst muligt er Sydhavn Genbrugscenter blevet til. Centeret er bygget af Københavns Kommune og Amager Ressource Center. Amager Ressource Center, også kendt som ARC, er et fælleskommunalt affaldsselskab ejet af fem hovedstadskommuner.

Gennem de sidste 10-15 år er hovedstaden vokset betydeligt i indbyggertal. Nye borgere kræver plads, og hos en af ARC's ejere, Københavns Kommune, er gamle industriarealer i stigende omfang blevet omdannet til boligområder. Sideløbende er dagsordenen om mere genbrug og genanvendelse taget til i styrke, og Københavns Kommune har senest med sin nye affaldsplan, som sigter frem til 2024, taget ambitiøse skridt i den retning.

Sydhavn Genbrugscenter ligger for enden af et naturskønt område, Tippen, som frem til midten af 1970'erne fungerede som losseplads. Genbrugscenterets nærmeste naboer er en blanding af ældre industri og lokalt havnemiljø. Blot én km derfra ligger det nye Sydhavn med tusindvis af etageboliger og i det gamle Sydhavn, også under en km

derfra, kommer der om få år ny metrolinje og massiv byudvikling. Kundegrundlaget er derfor i høj grad til stede.

Sydhavn Genbrugscenter består af en ringmur, som er tilpasset Tippen, en indgang formet som en sluse og et multihus med forskellige aktiviteter. ARC driver pladsen for Københavns Kommune, som selv driver de fleste af aktiviteterne i Multihuset.

Bygget af gammel skorsten

Allerede ringmuren bærer præg af ambitioner om mere genanvendelse. Genbrugscenteret er nemlig bygget af mere end 5.000 tons beton, der tidligere tjente som en 150 meter høj skorsten på Amagerværket.

Arbejdet med genbrugsbeton er allerede præmieret med Dansk Betons bæredygtighedspris og det glæder ARC's direktør Jacob Hartvig Simonsen:

"Sammen med vores samarbejdspartnere har vi vist vejen frem for en udnyttelse af beton, der kan inspirere byggebranchen til at søge mest mulig genanvendelse af ressourcerne. Det er pinedød nødvendigt, at vi tænker ambitiøst på klimaets vegne, og der er hele Sydhavns-projektet en spydspids for et mere ansvarligt forbrug i tråd med verdensmålene. Det er heller ikke tilfældigt, at designet af bygningen er formet som et uendelighedstegn".

Ét genbrugscenter, mange muligheder

Når kunderne ankommer til Sydhavn Genbrugscenter, vil de blive modtaget af en genbrugsvejleder i den indgang, som kaldes Slusen. Her hjælper genbrugsvejlederne med at screene materialerne, og en del af disse vil gå videre til Københavns Kommunes iværksætterprojekt, hvor iværksættere får lejlighed til at udvikle produkter af materialerne inde i Multihuset.

På selve genbrugsstationen vil der være de traditionelle fraktioner, men ARC vil for første gang ikke have småt brændbart som fraktion. Det er blandt andet baseret på de gode erfaringer, der er gjort andre steder i branchen.

I Multihuset har ARC et læringsrum, hvor folkeskolens yngste klasser får indblik i, hvordan vi kan fremme genanvendelse af det affald, der bliver afleveret i containerne på pladsen.

Verdensmål

Det er en naturlig del af ARC's virke at fremme genanvendelse. Sydhavn-projektet er planlagt længe før FN's verdensmål, men **mål 11 og 12** om bæredygtige byer og ansvarligt forbrug passer som hånd i handske til de mål. Samtidig rammer ARC med læringsrummet og undervisningen verdensmål 4 om kvalitetsuddannelse, specifikt **delmål 4.7**, der omhandler undervisning i bæredygtig udvikling og livsstil.

Det ligger også i pladsens indretning, at der kan tilføjes flere fraktioner og iværksættes forsøg løbende, som kan øge genanvendelsen til gavn for klima og miljø. Det er derfor ARC's og København Kommunes opfattelse, at Sydhavn Genbrugscenter her viser en vej frem for fremtidens genbrugsplads.

 ARC amager resource center driver eller bemander 16 store og små genbrugspladser i Københavnsområdet, sorterer plastikaffald på et nyt sorteringsanlæg og driver et nyt og moderne affaldsenergianlæg.

VERDENSMÅL SÆTTER RETNINGEN

I april 2018 sagde ARGO, affaldsselskab for ni sjællandske kommuner, 'Farvel til stort og småt brændbart'. Initiativet har øget genanvendelsen markant og lever således op til de af FN's Verdensmål der omhandler reduktion, genanvendelse og genbrug af affald.

Målet var oprindeligt at øge den samlede genanvendelse med 7.000 ton på de 14 genbrugspladser, som ARGO driver for Kalundborg, Køge, Lejre, Roskilde og Stevns Kommune. Beregninger baseret på opgørelser ved årsskiftet 2018-2019 viser, at effekten klart overgår forventningerne. Stigningen i mængderne til genanvendelse vurderes nu at blive på omkring 11.000 ton årligt – hvilket svarer til 90 kg pr. husstand.

Farvel til stort og småt brændbart indgår som initiativ i ARGO's udviklingsstrategi som siden 2016 har haft tre af FN's verdensmål, **mål 7, 11 og 12**, som overordnet pejlemærke. Farvel til brændbart refererer specielt til mål nummer 12.5, 'Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug' som der bliver arbejdet henimod.

Med 'Farvel til brændbart' har ARGO ønsket at skabe en ny logik, der kan øge genanvendelsen samt indsigten i affaldshåndteringen. Ved at tilføre en række nye containere og samtidig fjerne de gamle til stort og småt brændbart, forsøger ARGO at få kunderne på genbrugspladserne til at spørge sig selv, om deres affald kan genanvendes, frem for at spørge sig selv, om det kan brænde.

Forberedelse og implementering

I hele processen har der været fokus på både borgere og medarbejdere for at klæde begge målgrupper rigtig godt på til opgaven. For medarbejderne hos ARGO startede den proces allerede i 2015, hvor rammerne for initiativet blev defineret i fællesskab. Op til selve introduktionen af initiativet blev der delt foldere ud til de besøgende på genbrugspladserne, samt hængt bannere og plakater op, der fortalte om initiativet i detaljer.

Borgere og erhvervsdrivende har taget rigtig godt imod initiativet. Det er i stort omfang lykkedes at få brugere af genbrugspladserne til at ændre tilgangen til affaldssorteringen.

Bedre sortering øger genanvendelsen markant

En del af indsatsen på genbrugspladserne har været at oprette en række nye fraktioner, blandt andet bøger, tekstiler, polstrede møbler, og en ny sidste mulighed, som kaldes "Uegnet til genanvendelse".

Samlet betyder det en forbedring af kommunernes genanvendelsesprocent på 7 - 8 %-point, hvilket bidrager godt til kommunernes målsætning om 50 % genanvendelse i 2022.

Nedenfor er fordelingen af de forventede 11.000 ton, som genanvendelsen forøges med:

Fraktion	Forøgelse i ton	Forøgelse i procent
Træ	Ca. 7.000	50%
Plast	Ca. 2.000	150%
Pap	Ca. 1.200	50%
Bøger	Ca. 700	100%
Tekstiler	Ca. 200	100%

i ARGO er et I/S affaldsselskab, der behandler affald for borgere og virksomheder i ni sjællandske kommuner.

...STIGNINGEN I MÆNGDERNE TIL GENANVENDELSE
VURDERES NU AT BLIVE PÅ OMKRING 11.000 TON ÅRLIGT
- HVILKET SVARER TIL 90 KG PR. HUSSTAND...

VERDENSMÅLENE HAR REDEFINERET RENOSYDS KERNEOPGAVE

...INITIATIVET VISER EN NY RETNING FOR, HVORDAN KOMMUNER OG AFFALDSSELSKABER - MED UDGANGSPUNKT I FN'S VERDENSMÅL - KAN REDEFINERE AFFALDSSELSKABETS KERNEOPGAVER OG HVORDAN DEN TREDOBBELTE BUNDLINJE KAN GØRES KONKRET OG MÅLBAR...

Byrådene i Skanderborg og Odder kommuner har vedtaget handlingsplaner for arbejdet med FN's verdensmål og ønsket om "bæredygtig udvikling" til en ejerpolitik for de to kommuners affaldsselskab Renosyd. Ejerpolitikken definerer rammen for Renosyds opgaver med tre strategispør og en række overordnede mål.

Byrådene i Skanderborg og Odder kommuner redefinerer Renosyds kerneopgave, så selskabets værdiskabelse skal ske ved en balanceret indsats på henholdsvis den økonomiske, miljømæssige og sociale bundlinje. Kerneopgaven skal udvikles sammen med borgerne, så de oplever, at de er en del af værdikæden, og så de tager ansvar for deres eget affald. Byrådene har efterfølgende omsat ejerpolitikens vision og overordnede mål til konkrete og målbare målsætninger i en ny affaldsplan.

De verdensmål, der har størst betydning for redefineringen af Renosyds kerneopgave er:

Mål 11 – Bæredygtige byer og lokalsamfund

Mål 12 – Bæredygtigt forbrug og produktion

Mål 17 – Partnerskaber for handling

Ejerpolitikken har medført en ny retning for Renosyd på **to afgørende punkter:**

Renosyd og borgerne i Skanderborg og Odder har et fælles ansvar for at knække kurven med de voksende affaldsmængder.

Det er Renosyds ansvar at facilitere de lokale initiativer, så der sker en udvikling i et samarbejde mellem kommune, virksomheder og borgere. Målet er, at affaldsmængderne reduceres! Dette peger direkte ind i delmål 12.5, og Renosyd får dermed ansvar for en opgave, som ligger ud over de traditionelle kerneopgaver med at indsamle og behandle affald.

Derudover skal **Renosyds kerneopgaver skabe værdi på tre bundlinjer.**

De konkrete målsætninger i affaldsplanen er:

1. Den økonomiske bundlinje, hvor kunderne har forventninger ift. pris og service. Målsætningerne er:

- Uændret gebyr de næste fire år
- 99,9 % rettidighed i tømninger
- 90 % kundetilfredshed med genbrugspladser
- 90 % kundetilfredshed med Renosyds ydelser

2. Den miljømæssige bundlinje, hvor samfundet har forventninger ift. miljø og klima. Målsætningerne er:

- Reduktion af husholdningsaffald med 1% pr. år de kommende fire år, svarende til ca. 35 kg. pr. borger
- Genbrug og genanvendelse øges til 65% af alt indsamlet affald
- Indsamling af plast til genanvendelse øges til 15 kg. pr. borger (7 kg. mere end i dag)
- Indsamling af tekstiler til genanvendelse øges til 5 kg pr. borger
- Indsamling af affald til genbrug øges til 10 kg. pr. borger (4 kg. mere end i dag)

3. Den sociale bundlinje, hvor byrådene har forventninger om, at Renosyd tager socialt ansvar og bidrager til lokale fællesskaber. Målsætningerne er:

- Mangfoldighed i medarbejderstaben
- Inspirerende kommunikation
- Styrkende fællesskaber

Initiativet viser en ny retning for, hvordan kommuner og affaldsselskaber - med udgangspunkt i FN's verdensmål - kan redefinere affaldsselskabets kerneopgaver og hvordan den tredobbelte bundlinje kan gøres konkret og målbar.

Fra affald til værdi
- Renosyd ved hvordan

Renosyd er værdiselskab for – og ejet af – Odder og Skanderborg Kommuner

UDDANNELSE OG VIDEN ER VEJEN FREM

Som Danmarks største affalds- og energiselskab har Vestforbrænding til opgave at håndtere affald fra ca. 900.000 borgere og 60.000 virksomheder i samarbejde med selskabets 19 ejerkommuner. Målet er at genanvende så meget affald som muligt. Resten bliver til klimavenlig energi.

Håndtering og genanvendelse af affald er en stor opgave, som kun bliver løst ved at involvere borgerne aktivt. Det gør Vestforbrænding ved at etablere brugervenlige og fleksible affaldsløsninger i det offentlige rum, ved husstanden og på genbrugsstationer. Derudover arbejder selskabet med at uddanne fremtidens forbrugere og skabe affaldsambassadører – især blandt Danmarks yngste borgere. På den måde er Vestforbrænding med til at understøtte **verdensmål 11** om bæredygtige byer og lokalsamfund. Et væsentlig delmål for verdensmål 11 er, at vi skal reducere den gennemsnitlige miljøbelastning pr. person fra verdens byer bl.a. gennem håndteringen af affald.

Affaldsformidling til hele verden

Uddannelse af blandt andre børn og unge til miljøbevidste borgere og forbrugere, der kender værdien af – og er i stand til – at håndtere deres affald på den rigtige måde, er en af Vestforbrændings kerneopgaver og spidskompetencer. Selskabets ejerkommuner har valgt at bruge en del af affaldsgebyret på at etablere en formidlingstjeneste, der året rundt deler ud af ekspertviden om affald, klima, sortering, ressourcer, miljø og genanvendelse.

Vestforbrændings formidlingstilbud henvender sig bredt, og man underviser mennesker fra hele verden. Over 25.000 benytter sig årligt af undervisningen, heriblandt borgere, skoler, gymnasier og udenlandske delegationer. Uddannelsesforløbene udspiller sig både på Vestforbrænding, selskabets genbrugsstationer og i skoleklasser ude i kommunerne. Derudover deltager Vestforbrænding i lærings-festivaler og hjælper folkeskoler med at indføre affaldssortering.

Ambassadører for genanvendelse

Gennem oplevelser og erfaringer, i fx minibyen Skraldelev, får børn og unge i Vestforbrændings læringsmiljøer indblik i forskellige affaldstyper og i, hvordan man skal behandle affaldet. De får konkrete redskaber til, hvordan de begrænser den negative klimapåvirkning af deres eget forbrug, og hvordan de bedst sorterer affald til genanvendelse. På den måde motiverer Vestforbrænding blandt andre børn og unge til at blive mere miljøbevidste – og skaber gode ambassadører for mere genanvendelse.

...GENNEM OPLEVELSER
OG ERFARINGER, I FX
MINIBYEN SKRALDELEV,
FÅR BØRN OG UNGE I
VESTFORBRÆNDINGS
LÆRINGSMILJØER IND-
BLIK I FORSKELLIGE
AFFALDSTYPER OG I,
HVORDAN MAN SKAL
BEHANDLE AFFALDET...

VESTFORBRÆNDING

Vestforbrænding er et interessentskab, som er ejet af 19 kommuner. Vi betjener ca. 875.000 borgere og omkring 60.000 virksomheder med håndtering af affald.

BÆREDYGTIG OMBYGNING SOM OPLEVELSESROM FOR AFFALDSÆSTETIK

Hos Odense Renovation, affaldsselskab i Odense Kommune, fungerer den nye ombygning med genbrugsmaterialer og kreative løsninger som en investering i en bæredygtig og affaldsæstetisk løsning. Ombygningen, som stod færdig i 2018, har stor effekt på arbejdsmiljøet i selskabet og bruges flittigt som formidlingsplatform.

Odense Renovations nye tilbygning og renovering af kontorer og mødelokaler er indrettet efter bæredygtige principper og med et mål om at italesætte forbrug. Materialerne skal vise affaldets æstetiske værdi, og den affaldsæstetiske oplevelse inspirerer besøgende til selv at give kasserede ting nyt liv og dermed undgå at købe nyt.

Ombygningsprojektet har kørt i fem spor:

1. DET BÆREDYGTIGE SPOR

En gammel garageport fra ombygningen er blevet til flotte mødeborde i mødelokalet "Vaskehuset". Kontormøbler er genbrugt – nogle har fået nyt liv med folie eller en genbrugsbordplade. Odense Renovation har samarbejdet med 2 socialøkonomiske virksomheder, som har leveret upcycled møbler, knagerækker og opslagstavler.

2. DET HISTORISKE SPOR

Indretningen afspejler Odense Renovations 130 års erfaring, tradition og stolthed ved arbejdet med affald. Gamle effekter fra lofter og lader er støvet af og ses som udsmykning: toiletter blev til blomsterkummer og skamler og skraldemandskuskens jakke blev til udsmykning.

3. DET PERSONLIGE SPOR

Alle medarbejdere har selv valgt elementer til deres kontorer. Medarbejdere har også doneret møbler hjemmefra eller selv produceret opslagstavler m.m. af egne genbrugsmaterialer.

4. DET TEKNOLOGISKE SPOR

Kaffemaskinen i fællesrummet "Væksthuset" er gemt under bordet og styres af en iPad – den grønne plantevæg "Væksthuset" er styret af et vandingsanlæg, og foran mødelokalerne ses bookingerne i lokalet på en iPad.

5. DET ÆSTETISKE SPOR

I indretningen er æstetik prioriteret på lige fod med funktionalitet. Det skaber større arbejdsglæde og livsglæde at befinde sig i smukke omgivelser. Dette ses fx på toiletter og i kopirum, som traditionelt set er lokaler, hvor der kun er fokus på funktionalitet.

Verdensmål

Arbejdet med renoveringen af kontorer og mødelokaler har primært rettet sig mod **verdensmål 8 og 12**.

Verdensmål 8 omhandler anstændige jobs, og herunder har særligt mål 8.6 om fuld beskæftigelse og anstændigt arbejde med lige løn samt mål 8.7 om at hjælpe flere unge i arbejde, uddannelse og træning, været indtænkt i arbejdet. Odense Renovation har samarbejdet med de to socialøkonomiske virksomheder Superwerk og Samstyrken i processen. De har produceret flere af møblerne og andet interiør på deres værksteder for henholdsvis ledige unge med udfordringer i aktivering og mennesker med Downs syndrom.

Under verdensmål 12 har ombygningen især arbejdet med mål 12.6 om at reducere affaldsmængden betydeligt via forebyggelse, reduktion, genbrug og genanvendelse, mål 12.7 om at agere bæredygtigt som virksomhed samt mål 12.8 om at promovere bæredygtighed i offentlige indkøb.

Odense Renovation tager sig af alle typer affaldshåndtering for Odenses borgere.

AFFALDSSEKTOREN OG FN'S VERDENSMÅL

EN VISION, INSPIRATION
OG REDSKABER TIL AFFALDSBRANCHEN

**STORT TAK TIL DE MEDLEMMER,
DER HAR BIDRAGET MED CASES:**

Vejle Kommune og Martina Nøddebo Hinrichsen
for casen om den bæredygtige informationspavillon

AVV og Andy Madsen
for casen om hårde hvidevarer

ARC og Morten Kramer Nielsen
for casen om Sydhavns Genbrugscenter

ARGO og Rie Døllner
for casen om "farvel til stort og småt brændbart"

Renosyd og Annemette Fuglsang
for casen om Renosyds ejerpolitik

Vestforbrænding og Julie Kirkegaard
for casen om uddannelse og formidling

Odense Renovation og Dorthe Lind Christensen
for casen om bæredygtig ombygning

Kontakt:

Nina Nagskov Jørgensen
Projektleder i Dansk Affaldsforening
mail: nnj@danskaffaldsforening.dk
Tlf. 7231 2076

Dansk Affaldsforening

Vester Farimagsgade 1, 5. sal
1606 København V
Tlf. 7231 2070
www.danskaffaldsforening.dk

**Dansk
Affaldsforening**

Affald er ressourcer